

telasque calathosque infectaque pensa reponunt   10
turaque dant Bacchumque vocant Bromiumque Lyaeumque
ignigenamque satumque iterum solumque bimatrem;
additur his Nyseus indetonsusque Thyoneus
et cum Lenaeo genialis consitor uvae
Nycteliusque Eleleusque parens et Iacchus et Euan,   15
et quae praeterea per Graias plurima gentes
nomina, Liber, habes. tibi enim inconsumpta iuventa est,
tu puer aeternus, tu formosissimus alto
conspiceris caelo; tibi, cum sine cornibus adstas,
virgineum caput est; Oriens tibi victus, adusque   20
decolor extremo qua tinguitur India Gange.
Pentheia tu, venerande, bipenniferumque Lycurgum
sacrilegos mactas, Tyrrhenaque mittis in aequor
corpora, tu biiugum pictis insignia frenis
colla premis lyncum. bacchae satyrique sequuntur,   25
quique senex ferula titubantis ebruius artus
sustinet et pando non fortiter haeret asello.
quacumque ingrederis, clamor iuvenalis et una
femineae voces impulsaque tympana palmis
concavaque aera sonant longoque foramine buxus.   30
'Placatus mitisque' rogant Ismenides 'adsis,'
iussaque sacra colunt; solae Minyeides intus
intempestiva turbantes festa Minerva
aut ducunt lanas aut stamina pollice versant
aut haerent telae famulasque laboribus urgent.   35
e quibus una levi deducens pollice filum
'dum cessant aliae commentaque sacra frequentant,
nos quoque, quas Pallas, melior dea, detinet' inquit,
'utile opus manuum vario sermone levemus
perque vices aliquid, quod tempora longa videri   40
non sinat, in medium vacuas referamus ad aures!'
dicta probant primamque iubent narrare sorores.
illa, quid e multis referat (nam plurima norat),
cogitat et dubia est, de te, Babylonia, narret,
Derceti, quam versa squamis velantibus artus   45
stagna Palaestini credunt motasse figura,
an magis, ut sumptis illius filia pennis
extremos albis in turribus egerit annos,
nais an ut cantu nimiumque potentibus herbis

verterit in tacitos iuvenalia corpora pisces, 50
 donec idem passa est, an, quae poma alba ferebat
 ut nunc nigra ferat contactu sanguinis arbor:
 hoc placet; hanc, quoniam vulgaris fabula non est,
 talibus orsa modis lana sua fila sequente:
 'Pyramus et Thisbe, iuvenum pulcherrimus alter, 55
 altera, quas Oriens habuit, praelata puellis,
 contiguas tenere domos, ubi dicitur altam
 coctilibus muris cinxisse Semiramis urbem.
 notitiam primosque gradus vicinia fecit,
 tempore crevit amor; taedae quoque iure coissent, 60
 sed vetuere patres: quod non potuere vetare,
 ex aequo captis ardebant mentibus ambo.
 conscius omnis abest; nutu signisque loquuntur,
 quoque magis tegitur, tectus magis aestuat ignis.
 fissus erat tenui rima, quam duxerat olim, 65
 cum fieret, paries domui communis utrique.
 id vitium nulli per saecula longa notatum -
 quid non sentit amor? - primi vidistis amantes
 et vocis fecistis iter, tutaeque per illud
 murmure blanditiae minimo transire solebant. 70
 saepe, ubi constiterant hinc Thisbe, Pyramus illinc,
 inque vices fuerat captatus anhelitus oris,
 "invide" dicebant "paries, quid amantibus obstas?
 quantum erat, ut sineres toto nos corpore iungi
 aut, hoc si nimium est, vel ad oscula danda pateres? 75
 nec sumus ingrati: tibi nos debere fatemur,
 quod datus est verbis ad amicas transitus auris."
 talia diversa nequiquam sede locuti
 sub noctem dixere "vale" partique dedere
 oscula quisque suae non pervenientia contra. 80
 postera nocturnos Aurora removerat ignes,
 solque pruinosas radiis siccaverat herbas:
 ad solitum coiere locum. tum murmure parvo
 multa prius questi statuunt, ut nocte silenti
 fallere custodes foribusque excedere temptent, 85
 cumque domo exierint, urbis quoque tecta relinquunt,
 neve sit errandum lato spatiantibus arvo,
 conveniant ad busta Nini lateantque sub umbra
 arboris: arbor ibi niveis uberrima pomis,

ardua morus, erat, gelido contermina fonti. 90
 pacta placent; et lux, tarde discedere visa,
 praecipitatur aquis, et aquis nox exit ab isdem.
 'Callida per tenebras versato cardine Thisbe
 egreditur fallitque suos adopertaque vultum
 pervenit ad tumulum dictaque sub arbore sedit. 95
 audacem faciebat amor. venit ecce recenti
 caede leaena boum spumantis oblita rictus
 depositura sitim vicini fontis in unda;
 quam procul ad lunae radios Babylonia Thisbe
 vidit et obscurum timido pede fugit in antrum, 100
 dumque fugit, tergo velamina lapsa reliquit.
 ut lea saeva sitim multa conpescuit unda,
 dum redit in silvas, inventos forte sine ipsa
 ore cruentato tenues laniavit amictus.
 serius egressus vestigia vidit in alto 105
 pulvere certa ferae totoque expalluit ore
 Pyramus; ut vero vestem quoque sanguine tinctam
 repperit, "una duos" inquit "nox perdet amantes,
 e quibus illa fuit longa dignissima vita;
 nostra nocens anima est. ego te, miseranda, peremi, 110
 in loca plena metus qui iussi nocte venires
 nec prior huc veni. nostrum divellite corpus
 et scelerata fero consumite viscera morsu,
 o quicumque sub hac habitatis rupe leones!
 sed timidi est optare necem." velamina Thisbes 115
 tollit et ad pactae secum fert arboris umbram,
 utque dedit notae lacrimas, dedit oscula vesti,
 "accipe nunc" inquit "nostri quoque sanguinis haustus!"
 quoque erat accinctus, demisit in ilia ferrum,
 nec mora, ferventi moriens e vulnere traxit. 120
 ut iacuit resupinus humo, cruor emicat alte,
 non aliter quam cum vitiato fistula plumbo
 scinditur et tenui stridente foramine longas
 eiaculatur aquas atque ictibus aera rumpit.
 arborei fetus adspergine caedis in atram 125
 vertuntur faciem, madefactaque sanguine radix
 purpureo tinguit pendentia mora colore.
 'Ecce metu nondum posito, ne fallat amantem,
 illa redit iuvenemque oculis animoque requirit,

quantaque vitarit narrare pericula gestit; 130
 utque locum et visa cognoscit in arbore formam,
 sic facit incertam pomi color: haeret, an haec sit.
 dum dubitat, tremebunda videt pulsare cruentum
 membra solum, retroque pedem tulit, oraque buxo
 pallidiora gerens exhorruit aequoris instar, 135
 quod tremit, exigua cum summum stringitur aura.
 sed postquam remorata suos cognovit amores,
 percutit indignos claro plangore lacertos
 et laniata comas amplexaque corpus amatum
 vulnera supplevit lacrimis fletumque cruori 140
 miscuit et gelidis in vultibus oscula figens
 "Pyrame," clamavit, "quis te mihi casus ademit?
 Pyrame, responde! tua te carissima Thisbe
 nominat; exaudi vultusque attolle iacentes!"
 ad nomen Thisbes oculos a morte gravatos 145
 Pyramus erexit visaque recondidit illa.
 'Quae postquam vestemque suam cognovit et ense
 vidit ebur vacuum, "tua te manus" inquit "amorque
 perdidit, infelix! est et mihi fortis in unum
 hoc manus, est et amor: dabit hic in vulnera vires. 150
 persequar extinctum letique miserrima dicar
 causa comesque tui: quique a me morte revelli
 heu sola poteris, poteris nec morte revelli.
 hoc tamen amborum verbis estote rogati,
 o multum miseri meus illiusque parentes, 155
 ut, quos certus amor, quos hora novissima iunxit,
 conponi tumulo non invideatis eodem;
 at tu quae ramis arbor miserabile corpus
 nunc tegis unius, mox es tectura duorum,
 signa tene caedis pullosque et luctibus aptos 160
 semper habe fetus, gemini monimenta cruoris."
 dixit et aptato pectus mucrone sub imum
 incubuit ferro, quod adhuc a caede tepebat.
 vota tamen tetigere deos, tetigere parentes;
 nam color in pomo est, ubi permaturuit, ater, 165
 quodque rogis superest, una requiescit in urna.'

Desierat: mediumque fuit breve tempus, et orsa est
 dicere Leuconoe: vocem tenuere sorores.
 'hunc quoque, siderea qui temperat omnia luce,

cepit amor Solem: Solis referemus amores. 170
 primus adulterium Veneris cum Marte putatur
 hic vidisse deus; videt hic deus omnia primus.
 indoluit facto Iunonigenaeque marito
 furta tori furtique locum monstravit, at illi
 et mens et quod opus fabrilis dextra tenebat 175
 excidit: extemplo graciles ex aere catenas
 retiaque et laqueos, quae lumina fallere possent,
 elimat. non illud opus tenuissima vincant
 stamina, non summo quae pendet aranea tigno;
 utque levis tactus momentaque parva sequantur, 180
 efficit et lecto circumdata collocat arte.
 ut venere torum coniunx et adulter in unum,
 arte viri vinclisque nova ratione paratis
 in mediis ambo depresi amplexibus haerent.
 Lemnius extemplo valvas patefecit eburnas 185
 inmisitque deos; illi iacuere ligati
 turpiter, atque aliquis de dis non tristibus optat
 sic fieri turpis; superi risere, diuque
 haec fuit in toto notissima fabula caelo.
 'Exiguit indicii memorem Cythereia poenam 190
 inque vices illum, tectos qui laesit amores,
 laedit amore pari. quid nunc, Hyperione nate,
 forma colorque tibi radiataque lumina prosunt?
 nempe, tuis omnes qui terras ignibus uris,
 ureris igne novo; quique omnia cernere debes, 195
 Leucothoen spectas et virgine figis in una,
 quos mundo debes, oculos. modo surgis Eoo
 temperius caelo, modo serius incidis undis,
 spectandique mora brumalis porrigis horas;
 deficis interdum, vitiumque in lumina mentis 200
 transit et obscurus mortalia pectora terres.
 nec tibi quod lunae terris propioris imago
 obstiterit, palles: facit hunc amor iste colorem.
 diligis hanc unam, nec te Clymeneque Rhodosque
 nec tenet Aeaeae genitrix pulcherrima Circes 205
 quaeque tuos Clytie quamvis despecta petebat
 concubitus ipsoque illo grave vulnus habebat
 tempore: Leucothoe multarum oblivia fecit,
 gentis odoriferae quam formosissima partu

edidit Eurynome; sed postquam filia crevit, 210
 quam mater cunctas, tam matrem filia vicit.
 rexit Achaemenias urbes pater Orchamus isque
 septimus a prisco numeratur origine Belo.

'Axe sub Hesperio sunt pascua Solis equorum:
 ambrosiam pro gramine habent; ea fessa diurnis 215
 membra ministeriis nutrit reparatque labori.
 dumque ibi quadrupedes caelestia pabula carpunt
 noxque vicem peragit, thalamos deus intrat amatos,
 versus in Eurynomes faciem genetricis, et inter
 bis sex Leucothoen famulas ad lumina cernit 220
 levia versato ducentem stamina fuso.
 ergo ubi ceu mater carae dedit oscula natae,
 "res" ait "arcana est: famulae, discedite neve
 eripite arbitrium matri secreta loquendi."
 paruerant, thalamoque deus sine teste relicto 225
 "ille ego sum" dixit, "qui longum metior annum,
 omnia qui video, per quem videt omnia tellus,
 mundi oculus: mihi, crede, places." pavet illa, metuque
 et colus et fusus digitis cecidere remissis.
 ipse timor decuit. nec longius ille moratus 230
 in veram rediit speciem solitumque nitorem;
 at virgo quamvis inopino territa visu
 victa nitore dei posita vim passa querella est.

'Invidit Clytie (neque enim moderatus in illa
 Solis amor fuerat) stimulataque paelicis ira 235
 vulgat adulterium diffamatamque parenti
 indicat. ille ferox inmansuetusque precantem
 tendentemque manus ad lumina Solis et "ille
 vim tulit invitae" dicentem defodit alta
 crudus humo tumulumque super gravis addit harenae. 240
 dissipat hunc radiis Hyperione natus iterque
 dat tibi, qua possis defossos promere vultus;
 nec tu iam poteris enectum pondere terrae
 tollere, nympha, caput corpusque exsanguie iacebas:
 nil illo fertur volucrum moderator equorum 245
 post Phaethonteos vidisse dolentius ignes.
 ille quidem gelidos radiatorum viribus artus
 si queat in vivum temptat revocare calorem;
 sed quoniam tantis fatum conatibus obstat,

nectare odorato sparsit corpusque locumque 250
multaque praequestus "tanges tamen aethera" dixit.

protinus inbutum caelesti nectare corpus
delicuit terramque suo madefecit odore,
virgaque per glaebas sensim radicibus actis
turea surrexit tumulumque cacumine rupit. 255

'At Clytien, quamvis amor excusare dolorem
indiciumque dolor poterat, non amplius auctor
lucis adit Venerisque modum sibi fecit in illa.
tabuit ex illo dementer amoribus usa;
nympharum inpatiens et sub Iove nocte dieque 260

sedit humo nuda nudis incompta capillis,
perque novem luces expers undaeque cibique
rore mero lacrimisque suis ieiunia pavit
nec se movit humo; tantum spectabat euntis
ora dei vultusque suos flectebat ad illum. 265

membra ferunt haesisse solo, partemque coloris
luridus exsanguis pallor convertit in herbas;
est in parte rubor violaeque simillimus ora
flos tegit. illa suum, quamvis radice tenetur,
vertitur ad Solem mutataque servat amorem.' 270
dixerat, et factum mirabile ceperat auris;
pars fieri potuisse negant, pars omnia veros
posse deos memorant: sed non est Bacchus in illis.

Poscitur Alcithoe, postquam siluere sorores.
quae radio stantis percurrens stamina telae 275
'vulgatos taceo' dixit 'pastoris amores
Daphnidis Idaei, quem nymphe paelicis ira
contulit in saxum: tantus dolor urit amantes;
nec loquor, ut quondam naturae iure novato
ambiguus fuerit modo vir, modo femina Sithon. 280

te quoque, nunc adamas, quondam fidissime parvo,
Celmi, Iovi largoque satos Curetas ab imbri
et Crocon in parvos versum cum Smilace flores
praetereo dulcique animos novitate tenebo.

'Unde sit infamis, quare male fortibus undis 285
Salmacis enervet tactosque remolliat artus,
discite. causa latet, vis est notissima fontis.
Mercurio puerum diva Cythereide natum
naides Idaeis enutrivere sub antris,

cuius erat facies, in qua materque paterque 290
 cognosci possent; nomen quoque traxit ab illis.
 is tria cum primum fecit quinquennia, montes
 deseruit patrios Idaque altrice relicta
 ignotis errare locis, ignota videre
 flumina gaudebat, studio minuente laborem. 295
 ille etiam Lycias urbes Lyciaeque propinquos
 Caras adit: videt hic stagnum lucentis ad imum
 usque solum lymphae; non illic canna palustris
 nec steriles ulvae nec acuta cuspide iunci;
 perspicuus liquor est; stagni tamen ultima vivo 300
 caespite cinguntur semperque virentibus herbis.
 nympa colit, sed nec venatibus apta nec arcus
 flectere quae soleat nec quae contendere cursu,
 solaque naiadum celeri non nota Dianae.
 saepe suas illi fama est dixisse sorores 305
 "Salmaci, vel iaculum vel pictas sume pharetras
 et tua cum duris venatibus otia misce!"
 nec iaculum sumit nec pictas illa pharetras,
 nec sua cum duris venatibus otia miscet,
 sed modo fonte suo formosos perluit artus, 310
 saepe Cytoriaco deducit pectine crines
 et, quid se deceat, spectatas consulit undas;
 nunc perlucenti circumdata corpus amictu
 mollibus aut foliis aut mollibus incubat herbis,
 saepe legit flores. et tum quoque forte legebat, 315
 cum puerum vidit visumque optavit habere.
 'Nec tamen ante adiit, etsi properabat adire,
 quam se conposuit, quam circumspexit amictus
 et finxit vultum et meruit formosa videri.
 tunc sic orsa loqui: "puer o dignissime credi 320
 esse deus, seu tu deus es, potes esse Cupido,
 sive es mortalis, qui te genuere, beati,
 et frater felix, et fortunata profecto,
 si qua tibi soror est, et quae dedit ubera nutrix;
 sed longe cunctis longeque beatior illa, 325
 si qua tibi sponsa est, si quam dignabere taeda.
 haec tibi sive aliqua est, mea sit furtiva voluptas,
 seu nulla est, ego sim, thalamumque ineamus eundem."
 nais ab his tacuit. pueri rubor ora notavit;

nescit, enim, quid amor; sed et erubuisse decebat: 330
hic color aprica pendentibus arbore pomis
aut ebori tincto est aut sub candore rubenti,
cum frustra resonant aera auxiliaria, lunae.
poscenti nymphae sine fine sororia saltem
oscula iamque manus ad eburnea colla ferenti 335
"desinis, an fugio tecumque" ait "ista relinquo?"
Salmacis extimuit "loca" que "haec tibi libera trado,
hospes" ait simulatque gradu discedere verso,
tum quoque respiciens, fruticumque recondita silva
delituit flexuque genu submitit; at ille, 340
scilicet ut vacuis et inobservatus in herbis,
huc it et hinc illuc et in adludentibus undis
summa pedum taloque tenuis vestigia tinguit;
nec mora, temperie blandarum captus aquarum
mollia de tenero velamina corpore ponit. 345
tum vero placuit, nudaque cupidine formae
Salmacis exarsit; flagrant quoque lumina nymphae,
non aliter quam cum puro nitidissimus orbe
opposita speculi referitur imagine Phoebus;
vixque moram patitur, vix iam sua gaudia differt, 350
iam cupit amplecti, iam se male continet amens.
ille cavis velox adplauso corpore palmis
desilit in latices alternaque bracchia ducens
in liquidis translucet aquis, ut eburnea si quis
signa tegat claro vel candida lilia vitro. 355
"vicinus et meus est" exclamat nais, et omni
veste procul iacta mediis inmittitur undis,
pugnantemque tenet, luctantiaque oscula carpit,
subiectatque manus, invitaque pectora tangit,
et nunc hac iuveni, nunc circumfunditur illac; 360
denique nitentem contra elabique volentem
inplicat ut serpens, quam regia sustinet ales
sublimemque rapit: pendens caput illa pedesque
adligat et cauda spatiantes inplicat alas;
utve solent hederæ longos intexere truncos, 365
utque sub aequoribus deprensus polypus hostem
continet ex omni dimissis parte flagellis.
perstat Atlantiades sperataque gaudia nymphae
denegat; illa premit commissaque corpore toto

sicut inhaerebat, "pugnes licet, inprobe," dixit, 370
 "non tamen effugies. ita, di, iubeatis, et istum
 nulla dies a me nec me deducat ab isto."
 vota suos habuere deos; nam mixta duorum
 corpora iunguntur, faciesque inducitur illis
 una. velut, si quis conducat cortice ramos, 375
 crescendo iungi pariterque adolescere cernit,
 sic ubi complexu coierunt membra tenaci,
 nec duo sunt et forma duplex, nec femina dici
 nec puer ut possit, neutrumque et utrumque videntur.
 'Ergo ubi se liquidas, quo vir descenderat, undas 380
 semimarem fecisse videt mollitaque in illis
 membra, manus tendens, sed iam non voce virili
 Hermaphroditus ait: "nato date munera vestro,
 et pater et genetrix, amborum nomen habenti:
 quisquis in hos fontes vir venerit, exeat inde 385
 semivir et tactis subito mollescat in undis!"
 motus uterque parens nati rata verba biformis
 fecit et incesto fontem medicamine tinxit.'
 Finis erat dictis, et adhuc Minyeia proles
 urguet opus spernitque deum festumque profanat, 390
 tympana cum subito non adparentia raucis
 obstrepuere sonis, et adunco tibia cornu
 tinnulaque aera sonant; redolent murraeque crocique,
 resque fide maior, coepere virescere telae
 inque hederæ faciem pendens frondescere vestis; 395
 pars abit in vites, et quæ modo fila fuerunt,
 palmite mutantur; de stamine pampinus exit;
 purpura fulgorem pictis adcommodat uvis.
 iamque dies exactus erat, tempusque subibat,
 quod tu nec tenebras nec possis dicere lucem, 400
 sed cum luce tamen dubiae confinia noctis:
 tecta repente quati pinguesque ardere videntur
 lampades et rutilis conlucere ignibus aedes
 falsaque saevarum simulacra ululare ferarum,
 fumida iamdudum latitant per tecta sorores 405
 diversaeque locis ignes ac lumina vitant,
 dumque petunt tenebras, parvos membrana per artus
 porrigitur tenuique includit bracchia pinna;
 nec qua perdiderint veterem ratione figuram,

scire sinunt tenebrae: non illas pluma levavit, 410
 sustinuere tamen se perlucentibus alis
 conataeque loqui minimam et pro corpore vocem
 emittunt peraguntque levi stridore querellas.
 tectaue, non silvas celebrant lucemque perosae
 nocte volant seroque tenent a vespere nomen. 415
 Tum vero totis Bacchi memorabile Thebis
 numen erat, magnasque novi matertera vires
 narrat ubique dei de totque sororibus expers
 una doloris erat, nisi quem fecere sorores:
 adspicit hanc natis thalamoque Athamantis habentem 420
 sublimes animos et alumno numine Iuno
 nec tulit et secum: 'potuit de paelice natus
 vertere Maeonios pelagoque immergere nautas
 et laceranda suae nati dare viscera matri
 et triplices operire novis Minyeidas alis: 425
 nil poterit Iuno nisi inultos flere dolores?
 idque mihi satis est? haec una potentia nostra est?
 ipse docet, quid agam (fas est et ab hoste doceri),
 quidque furor valeat, Penthea caede satisque
 ac super ostendit: cur non stimuletur eatque 430
 per cognata suis exempla furoribus Ino?'
 Est via declivis funesta nubila taxo:
 ducit ad infernas per muta silentia sedes;
 Styx nebulas exhalat iners, umbraeque recentes
 descendunt illac simulacraque functa sepulcris: 435
 pallor hiemsque tenent late loca senta, novique,
 qua sit iter, manes, Stygiam quod ducat ad urbem,
 ignorant, ubi sit nigri fera regia Ditis.
 mille capax aditus et apertas undique portas
 urbs habet, utque fretum de tota flumina terra, 440
 sic omnes animas locus accipit ille nec ulli
 exiguus populo est turbamve accedere sentit.
 errant exsanguis sine corpore at ossibus umbrae,
 parsque forum celebrant, pars imi tecta tyranni,
 pars aliquas artes, antiquae imitamina vitae. 445
 Sustinet ire illuc caelesti sede relictam 447
 (tantum odiis iraeque dabat) Saturnia Iuno;
 quo simul intravit sacroque a corpore pressum
 ingemuit limen, tria Cerberus extulit ora 450

et tres latratus semel edidit; illa sorores
 Nocte vocat genitas, grave et implacabile numen:
 carceris ante fores clausas adamante sedebant
 deque suis atros pectebant crinibus angues.
 quam simul agnorunt inter caliginis umbras,   455
 surrexere deae; sedes scelerata vocatur:
 viscera praebebat Tityos lanianda novemque
 iugeribus distentus erat; tibi, Tantale, nullae
 deprenduntur aquae, quaeque inminet, effugit arbor;
 aut petis aut urgues rediturum, Sisyphe, saxum;   460
 volvitur Ixion et se sequiturque fugitque,
 molirique suis letum patruelibus ausae
 adsiduae repetunt, quas perdant, Belides undas.
     Quos omnes acie postquam Saturnia torva
 vidit et ante omnes Ixiona, rursus ab illo   465
 Sisyphon adspiciens 'cur hic e fratribus' inquit
 'perpetuas patitur poenas, Athamanta superbum
 regia dives habet, qui me cum coniuge semper
 sprexit?' et exponit causas odiique viaeque,
 quidque velit: quod vellet, erat, ne regia Cadmi   470
 staret, et in facinus traherent Athamanta sorores.
 imperium, promissa, preces confundit in unum
 sollicitatque deas: sic haec Iunone locuta,
 Tisiphone canos, ut erat, turbata capillos
 movit et obstantes reiecit ab ore colubras   475
 atque ita 'non longis opus est ambagibus,' inquit;
 'facta puta, quaecumque iubes; inamabile regnum
 desere teque refer caeli melioris ad auras.'
 laeta redit Iuno, quam caelum intrare parantem
 roratis lustravit aquis Thaumantias Iris.   480
     Nec mora, Tisiphone madefactam sanguine sumit
 inportuna facem, fluidoque cruore rubentem
 induitur pallam, tortoque incingitur angue
 egrediturque domo. Luctus comitatur euntem
 et Pavor et Terror trepidoque Insania vultu.   485
 limine constiterat: postes tremuisse feruntur
 Aeolii pallorque fores infecit acernas
 solque locum fugit. monstris est territa coniunx,
 territus est Athamas, tectoque exire parabant:
 obstitit infelix aditumque obsedit Erinys,   490

nexaque vipereis distendens bracchia nodis
 caesariem excussit: motae sonuere colubrae,
 parsque iacent umeris, pars circum pectora lapsae
 sibila dant saniemque vomunt linguisque coruscant.
 inde duos mediis abrumpit crinibus angues   495
 pestiferaque manu raptos inmisit, at illi
 Inoosque sinus Athamanteosque pererrant
 inspirantque graves animas; nec vulnera membris
 ulla ferunt: mens est, quae diros sentiat ictus.
 attulerat secum liquidi quoque monstra veneni,   500
 oris Cerberei spumas et virus Echidnae
 erroresque vagos caecaeque obliviae mentis
 et scelus et lacrimas rabiemque et caedis amorem,
 omnia trita simul, quae sanguine mixta recenti
 coxerat aere cavo viridi versata cicuta;   505
 dumque pavent illi, vergit furiale venenum
 pectus in amborum praecordiaque intima movit.
 tum face iactata per eundem saepius orbem
 consequitur motis velociter ignibus ignes.
 sic victrix iussique potens ad inania magni   510
 regna redit Ditis sumptumque recingitur anguem.
 Protinus Aeolides media furibundus in aula
 clamat 'io, comites, his retia tendite silvis!
 hic modo cum gemina visa est mihi prole leaena'
 utque ferae sequitur vestigia coniugis amens   515
 deque sinu matris ridentem et parva Learchum
 bracchia tendentem rapit et bis terque per auras
 more rotat fundae rigidoque infantia saxo
 discutit ora ferox; tum denique concita mater,
 seu dolor hoc fecit seu sparsi causa veneni,   520
 exululat passisque fugit male sana capillis
 teque ferens parvum nudis, Melicerta, lacertis
 'euhoe Bacche' sonat: Bacchi sub nomine Iuno
 risit et 'hos usus praestet tibi' dixit 'alumnus!'
 inminet aequoribus scopulus: pars ima cavatur   525
 fluctibus et tectas defendit ab imbribus undas,
 summa riget frontemque in apertum porrigit aequor;
 occupat hunc (vires insania fecerat) Ino
 seque super pontum nullo tardata timore
 mittit onusque suum; percussa recanduit unda.   530

At Venus, inmeritae neptis miserata labores,
sic patruo blandita suo est 'o numen aquarum,
proxima cui caelo cessit, Neptune, potestas,
magna quidem posco, sed tu miserere meorum,
iactari quos cernis in Ionio inmenso, 535
et dis adde tuis. aliqua et mihi gratia ponto est,
si tamen in medio quondam concreta profundo
spuma fui Graiumque manet mihi nomen ab illa.'
adnuit oranti Neptunus et abstulit illis,
quod mortale fuit, maiestatemque verendam 540
inposuit nomenque simul faciemque novavit
Leucothoeque deum cum matre Palaemona dixit.

Sidoniae comites, quantum valuere secutae
signa pedum, primo videre novissima saxo;
nec dubium de morte ratae Cadmeida palmis 545
deplanxere domum scissae cum veste capillos,
utque parum iustae nimiumque in paelice saevae
invidiam fecere deae. convicia Iuno
non tulit et 'faciam vos ipsas maxima' dixit
'saevitiae monimenta meae'; res dicta secuta est. 550
nam quae praecipue fuerat pia, 'persequar' inquit
'in freta reginam' saltumque datura moveri
haud usquam potuit scopuloque adfixa cohaesit;
altera, dum solito temptat plangore ferire
pectora, temptatos sensit riguisse lacertos; 555
illa, manus ut forte tetenderat in maris undas;
saxea facta manus in easdem porrigit undas;
huius, ut arreptum laniabat vertice crinem,
duratos subito digitos in crine videres:
quo quaeque in gestu deprensa est, haesit in illo. 560
pars volucres factae, quae nunc quoque gurgite in illo
aequora destringunt summis Ismenides alis.

Nescit Agenorides natam parvumque nepotem
aequoris esse deos; luctu serieque malorum
victus et ostentis, quae plurima viderat, exit 565
conditor urbe sua, tamquam fortuna locorum,
non sua se premeret, longisque erroribus actus
contigit Illyricos profuga cum coniuge fines.
iamque malis annisque graves dum prima retractant
fata domus releguntque suos sermone labores, 570

'num sacer ille mea traiectus cuspide serpens'
 Cadmus ait 'fuerat, tum cum Sidone profectus
 vipereos sparsi per humum, nova semina, dentes?
 quem si cura deum tam certa vindicat ira,
 ipse precor serpens in longam porrigar alvum.' 575
 dixit, et ut serpens in longam tenditur alvum
 durataeque cuti squamas increescere sentit
 nigraque caeruleis variari corpora guttis
 in pectusque cadit pronus, commissaque in unum
 paulatim tereti tenuantur acumine crura. 580
 bracchia iam restant: quae restant bracchia tendit
 et lacrimis per adhuc humana fluentibus ora
 'accede, o coniunx, accede, miserrima' dixit,
 'dumque aliquid superest de me, me tange manumque
 accipe, dum manus est, dum non totum occupat anguis.' 585
 ille quidem vult plura loqui, sed lingua repente
 in partes est fissa duas, nec verba volenti
 sufficiunt, quotiensque aliquos parat edere questus,
 sibilat: hanc illi vocem natura reliquit.
 nuda manu feriens exclamat pectora coniunx: 590
 'Cadme, mane teque, infelix, his exue monstis!
 Cadme, quid hoc? ubi pes, ubi sunt umerique manusque
 et color et facies et, dum loquor, omnia? cur non
 me quoque, caelestes, in eandem vertitis anguem?'
 dixerat, ille suae lambebat coniugis ora 595
 inque sinus caros, veluti cognosceret, ibat
 et dabat amplexus adsuetaque colla petebat.
 quisquis adest (aderant comites), terretur; at illa
 lubrica permulcet cristati colla draconis,
 et subito duo sunt iunctoque volumine serpunt, 600
 donec in adpositi nemoris subiere latebras,
 nunc quoque nec fugiunt hominem nec vulnere laedunt
 quidque prius fuerint, placidi meminere dracones.
 Sed tamen ambobus versae solacia formae
 magna nepos dederat, quem debellata colebat 605
 India, quem positis celebrabat Achaia templis;
 solus Abantiades ab origine cretus eadem
 Acrisius superest, qui moenibus arceat urbis
 Argolicae contraque deum ferat arma genusque
 non putet esse Iovis: neque enim Iovis esse putabat 610

Persea, quem pluvio Danae conceperat auro.
 mox tamen Acrisium (tanta est praesentia veri)
 tam violasse deum quam non agnosse nepotem
 paenitet: inpositus iam caelo est alter, at alter
 viperei referens spoliū memorabile monstri 615
 aera carpebat tenerum stridentibus alis,
 cumque super Libycas victor penderet harenas,
 Gorgonei capitis guttae cecidere cruentae;
 quas humus exceptas varios animavit in angues,
 unde frequens illa est infestaque terra colubris. 620

Inde per immensum ventis discordibus actus
 nunc huc, nunc illuc exemplo nubis aquosae
 fertur et ex alto seductas aethere longe
 despectat terras totumque supervolat orbem.
 ter gelidas Arctos, ter Cancri bracchia vidit, 625
 saepe sub occasus, saepe est ablati in ortus,
 iamque cadente die, veritus se credere nocti,
 constitit Hesperio, regnis Atlantis, in orbe
 exiguamque petit requiem, dum Lucifer ignes
 evocet Aurorae, currus Aurora diurnos. 630

hic hominum cunctos ingenti corpore praestans
 Iapetionides Atlas fuit: ultima tellus
 rege sub hoc et pontus erat, qui Solis anhelis
 aequora subdit equis et fessos excipit axes.
 mille greges illi totidemque armenta per herbas 635
 errabant, et humum vicinia nulla premebat;
 arboreae frondes auro radiante nitentes
 ex auro ramos, ex auro poma tegebant.
 'hospes' ait Perseus illi, 'seu gloria tangit
 te generis magni, generis mihi Iuppiter auctor; 640
 sive es mirator rerum, mirabere nostras;
 hospitium requiemque peto.' memor ille vetustae
 sortis erat; Themis hanc dederat Parnasia sortem:
 'tempus, Atlas, veniet, tua quo spoliabitur auro
 arbor, et hunc praedae titulum Iove natus habebit.' 645

id metuens solidis pomaria clauserat Atlas
 moenibus et vasto dederat servanda draconi
 arcebatque suis externos finibus omnes.
 huic quoque 'vade procul, ne longe gloria rerum,
 quam mentiris' ait, 'longe tibi Iuppiter absit!' 650

vimque minis addit manibusque expellere temptat
cunctantem et placidis miscentem fortia dictis.
viribus inferior (quis enim par esset Atlantis
viribus?) 'at, quoniam parvi tibi gratia nostra est,
accipe munus!' ait laevaue a parte Medusae 655
ipse retro versus squalentia protulit ora.
quantus erat, mons factus Atlas: nam barba comaeque
in silvas abeunt, iuga sunt umerique manusque,
quod caput ante fuit, summo est in monte cacumen,
ossa lapis fiunt; tum partes altus in omnes 660
crevit in immensum (sic, di, statuistis) et omne
cum tot sideribus caelum requieuit in illo.

Cluserat Hippotades Aetnaeo carcere ventos,
admonitorque operum caelo clarissimus alto
Lucifer ortus erat: pennis ligat ille resumptis 665
parte ab utraque pedes teloque accingitur unco
et liquidum motis talaribus aera findit.
gentibus innumeris circumque infraque relictis
Aethiopum populos Cepheaue conspicit arva.
illic inmeritam maternae pendere linguae 670
Andromedan poenas iniustus iusserat Ammon;
quam simul ad duras religatam bracchia cautes
vidit Abantiades, nisi quod levis aura capillos
moverat et tepido manabant lumina fletu,
marmoreum ratus esset opus; trahit inscius ignes 675
et stupet et visae correptus imagine formae
paene suas quater est oblitus in aere pennas.
ut stetit, 'o' dixit 'non istis digna catenis,
sed quibus inter se cupidi iunguntur amantes,
pande requirenti nomen terraeque tuumque, 680
et cur vincla geras.' primo silet illa nec audet
adpellare virum virgo, manibusque modestos
celasset vultus, si non religata fuisset;
lumina, quod potuit, lacrimis inplevit abortis.
saepius instanti, sua ne delicta fateri 685
nolle videretur, nomen terraeque suumque,
quantaue maternae fuerit fiducia formae,
indicat, et nondum memoratis omnibus unda
insonuit, veniensque inmenso belua ponto
inminet et latum sub pectore possidet aequor. 690

conclamat virgo: genitor lugubris et una
 mater adest, ambo miseri, sed iustius illa,
 nec secum auxilium, sed dignos tempore fletus
 plangoremque ferunt vinctoque in corpore adhaerent,
 cum sic hospes ait 'lacrimarum longa manere   695
 tempora vos poterunt, ad opem brevis hora ferendam est.
 hanc ego si peterem Perseus Iove natus et illa,
 quam clausam inplevit fecundo Iuppiter auro,
 Gorgonis anguicomae Perseus superator et alis
 aerias ausus iactatis ire per auras,   700
 praeferrer cunctis certe gener; addere tantis
 dotibus et meritum, faveant modo numina, tempto:
 ut mea sit servata mea virtute, paciscor.'
 accipiunt legem (quis enim dubitaret?) et orant
 promittuntque super regnum dotale parentes.   705
     Ecce, velut navis praefixo concita rostro
 sulcat aquas iuvenum sudantibus acta lacertis,
 sic fera dimotis impulsu pectoris undis;
 tantum aberat scopulis, quantum Balearica torto
 funda potest plumbo medii transmitters caeli,   710
 cum subito iuvenis pedibus tellure repulsa
 arduus in nubes abiit: ut in aequore summo
 umbra viri visa est, visam fera saevit in umbram,
 utque Iovis praepes, vacuo cum vidit in arvo
 praebentem Phoebo liventia terga draconem,   715
 occupat aversum, neu saeva retorqueat ora,
 squamigeris avidos figit cervicibus ungues,
 sic celeri missus praeceps per inane volatu
 terga ferae pressit dextroque frementis in armo
 Inachides ferrum curvo tenus abdidit hamo.   720
 vulnere laesa gravi modo se sublimis in auras
 attollit, modo subdit aquis, modo more ferocis
 versat apri, quem turba canum circumsona terret.
 ille avidos morsus velocibus effugit alis
 quaque patet, nunc terga cavis super obsita conchis,   725
 nunc laterum costas, nunc qua tenuissima cauda
 desinit in piscem, falcato verberat ense;
 belua puniceo mixtos cum sanguine fluctus
 ore vomit: maduere graves adspergine pennae.
 nec bibulis ultra Perseus talaribus ausus   730

credere conspexit scopulum, qui vertice summo
stantibus exstat aquis, operitur ab aequore moto.
nixus eo rupisque tenens iuga prima sinistra
ter quater exegit repetita per ilia ferrum.

litora cum plausu clamor superasque deorum 735
inplevere domos: gaudent generumque salutant
auxiliumque domus servatoremque fatentur
Cassiope Cepheusque pater; resoluta catenis
incedit virgo, pretiumque et causa laboris.

ipse manus hausta victrices abluit unda, 740
anguiferumque caput dura ne laedat harena,
mollit humum foliis natasque sub aequore virgas
sternit et inponit Phorcynidos ora Medusae.

virga recens bibulaque etiamnum viva medulla 745
vim rapuit monstri tactuque induruit huius
percepitque novum ramis et fronde rigorem.

at pelagi nymphae factum mirabile temptant
pluribus in virgis et idem contingere gaudent
seminaque ex illis iterant iactata per undas:
nunc quoque curaliis eadem natura remansit, 750
duritiam tacto capiant ut ab aere quodque
vimen in aequore erat, fiat super aequora saxum.

Dis tribus ille focos totidem de caespite ponit,
laevum Mercurio, dextrum tibi, bellica virgo,
ara Iovis media est; mactatur vacca Minervae, 755
alipedi vitulus, taurus tibi, summe deorum.

protinus Andromedan et tanti praemia facti
indotata rapit; taedas Hymenaeus Amorque
praecutiunt; largis satiantur odoribus ignes,
sertaque dependent tectis et ubique lyraeque 760
tibiaque et cantus, animi felicia laeti
argumenta, sonant; reseratis aurea valvis
atria tota patent, pulchroque instructa paratu
Cepheni proceres ineunt convivia regis.

Postquam epulis functi generosi munere Bacchi 765
diffudere animos, cultusque genusque locorum
quaerit Lyncides moresque animumque virorum;
qui simul edocuit, 'nunc, o fortissime,' dixit 769
'fare, precor, Perseu, quanta virtute quibusque
artibus abstuleris crinita draconibus ora!'

narrat Agenorides gelido sub Atlante iacentem
esse locum solidae tutum munimine molis;
cuius in introitu geminas habitasse sorores
Phorcidas unius partitas luminis usum;   775
id se sollerti furtim, dum traditur, astu
supposita cepisse manu perque abdita longe
deviaque et silvis horrentia saxa fragosis
Gorgoneas tetigisse domos passimque per agros
perque vias vidisse hominum simulacra ferarumque   780
in silicem ex ipsis visa conversa Medusa.
se tamen horrendae clipei, quem laeva gerebat,
aere repercusso formam adspexisse Medusae,
dumque gravis somnus colubrasque ipsamque tenebat,
eripuisse caput collo; pennisque fugacem   785
Pegason et fratrem matris de sanguine natos.
Addidit et longi non falsa pericula cursus,
quae freta, quas terras sub se vidisset ab alto
et quae iactatis tetigisset sidera pennis;
ante exspectatum tacuit tamen. excipit unus   790
ex numero procerum quaerens, cur sola sororum
gesserit alternis inmixtos crinibus angues.
hospes ait: 'quoniam scitaris digna relatu,
accipe quaesiti causam. clarissima forma
multorumque fuit spes invidiosa procorum   795
illa, nec in tota conspectior ulla capillis
pars fuit: inveni, qui se vidisse referret.
hanc pelagi rector templo vitiasse Minervae
dicitur: aversa est et castos aegide vultus
nata Iovis texit, neve hoc inpune fuisset,   800
Gorgoneum crinem turpes mutavit in hydros.
nunc quoque, ut attonitos formidine terreat hostes,
pectore in adverso, quos fecit, sustinet angues.'

Pyramus and Thisbe lived next door to each other and spoke through a crack in the wall. Their parents forbid their relationship although they were similar in age and both equally beautiful according to the community. They admired and loved each other as one. They met at a mulberry tree where a lion arrived causing Thisbe to flee for safety. She dropped her veil and because the lion just ate it was bloodied. Pyramus saw the bloodied veil and killed himself thinking she was dead. Thisbe saw his dead body when she came out of hiding and killed herself.

The images of the couple make it clear that they represent fountains. Additionally, the lion may symbolize the couple having sex and losing their purity together and then killing themselves. It is something I will research in the future because I feel like there is more to find in the Latin texts and generations of inspired writing.

The Notes

The Greek story differed from Ovid's text.

“In all likelihood, however, the form in which the story was told before Ovid was quite different from his version. References to Pyramus and Thisbe in later Greek texts suggest that the deaths of the unhappy lovers were accompanied by an altogether different kind of metamorphosis than that described by Ovid, in which their blood permanently changes the color of the hitherto white berries of the mulberry tree to red. In the Greek east, where the story originated, Pyramus was transformed into the river in Cilicia that bears his name, while Thisbe became a nearby spring” (Knox, 2014).

METAMORPHOSES BOOK IV

For thine is unending youth, eternal boyhood; thou art the most lovely in the lofty sky; thy face is virgin-seeming, if without horns thou stand before us. The Orient owns thy sway, even to the bounds where remotest Ganges laves swart India. Pentheus thou didst destroy, thou awful god, and Lyncurgus, armed with the two-edged battle-axe (impious were they both), and didst hurl the Tuscan sailors into the sea. Lynxes, with bright reins harnessed, draw thy car; bacchant women and satyrs follow thee, and that old man who, drunk with wine, supports his staggering limbs on his staff, and clings weakly to his misshapen ass. Where'er thou goest, glad shouts of youths and cries of women echo round, with drum of tambourine, the cymbals' clash, and the shrill piping of the flute.

"Oh, be thou with us, merciful and mild!" the Theban women cry; and perform the sacred rites as the priest bids them. The daughters of Minyas alone stay within, marring the festival, and out of due time ply their household tasks, spinning wool, thumbing the turning threads, or keep close to the loom, and press their maidens with work. Then one of them, drawing the thread the while with deft thumb, says: "While other women are deserting their tasks and thronging this so-called festival, let us also, who keep to Pallas, a truer goddess, lighten with various talk the serviceable work of our hands, and to beguile the tedious hours, let us take turns in telling stories, while all the others listen." The sisters agree and bid her be first to speak. She mused awhile which she should tell of many tales, for very many she knew. She was in doubt whether to tell of thee, Dercetis of Babylon, who, as the Syrians believe, changed to a fish, all covered with

Ovid's text makes it clear that the female's view of the male is one that is in awe and lofty. It is not about the male gaze, in my opinion. It is literally about a mutual attraction where the female is an equal who feels depth and emotion like a man feels for a woman that is emphasized and expressed even more from Juliet's perspective in *Romeo and Juliet*. The male gaze is constantly talked about, but because the female's perspective is met equally, the female's perspective is just as important. This makes Shakespeare a proto feminist. (Ovid, 8 CE (AD)).

Pyramus and Thisbe were equal in their adoration of one another. Romeo and Juliet were not equals because Juliet felt she wasn't good enough for Romeo. Ovid's version is about equality more than Shakespeare's version, however it is still showing Juliet's feelings and adoration. (Titcomb, 1974).

In Bram Stoker's *Dracula*, Count Dracula can transform into a bat (along with a wolf, fog and mist). In Ovid's *Pyramus and Thisbe*, the daughters of Minyons were transformed into bats by Dionysus for not being obedient. In my personal discovery and opinion this is from Ovid because there is howling in the text as well as mist. *Dracula* is influenced majorly by Ovid in my opinion. It shows male dominance and oppression vs. Feminist stance his other characters display. I am inspired to research this more in the future because I discovered it while reading both this semester.

Works Cited

Francese, Author Chris. "Metrics and Style in Ovid's *Metamorphoses*." *Classical Studies*, 6 June 2024, blogs.dickinson.edu/classicalstudies/2023/05/18/metrics-and-style-in-ovids-metamorphoses/.

"Juliet Not Good Enough for Her Romeo: News: The Harvard Crimson." *News | The Harvard Crimson*, www.thecrimson.com/article/1974/7/5/juliet-not-good-enough-for-her/. Accessed 14 Dec. 2025.

Metamorphoses (Kline) 4, the Ovid Collection, Univ. of Virginia E-Text Center, ovid.lib.virginia.edu/trans/Metamorph4.htm. Accessed 14 Dec. 2025.

Miller, John F., and Carole E. Newlands. *A Handbook to the Reception of Ovid*. Wiley, 2014.

Miller, Ovid; Frank Justus. "Ovid's Metamorphoses : Ovid : Free Download, Borrow, and Streaming." *Internet Archive*, archive.org/details/ovid-metamorphoses-loeb. Accessed 14 Dec. 2025.

Pyramus and Thisbe | *Oxford Classical Dictionary*,
oxfordre.com/classics/display/10.1093/acrefore/9780199381135.001.0001/acrefore-9780199381135-e-5450?d=10.1093/acrefore/9780199381135.001.0001/acrefore-9780199381135-e-5450&p=emailAS7B2KkbBG6Ms. Accessed 15 Dec. 2025.

Stoker, Bram. *Dracula A Norton Critical Edition*. W. & W. Norton and Company, 1997.